

Становище

От проф. д-р Красимир Русев, ВТУ „Св.св Кирил и Методий“, гр. Велико
Търново

по процедура за придобиване на ОНС „доктор“,
в област на висше образование 8. Изкуства,
професионално направление 8.2. Изобразително изкуство,
научна специалност: Изкуствознание и изобразително изкуство –

Църковни изкуства,

НАЦИОНАЛНА ХУДОЖЕСТВЕНА АКАДЕМИЯ

ФАКУЛТЕТ ЗА ПРИЛОЖНИ ИЗКУСТВА

КАТЕДРА „РЕЗБА“

по дисертационен труд на тема:

**„ПРИНОСЪТ НА ТРЯВНА ЗА РАЗВИТИЕТО НА ДЪРВОРЕЗБАТА ОТ
НАЧАЛОТО ДО 90-ТЕ ГОДИНИ НА ХХ ВЕК.“**

автор на дисертационния труд: **МАРИАНА ИВЕЛИНОВА МАНЕВА**

научен ръководител: **ДОЦ. РОБЕРТ КЪНЧЕВ ЦАНЕВ**

1. Данни за докторантурата, дисертацията, автореферата и публикациите

Мариана Ивелинова Манева е докторант в редовна форма на обучение към катедра „РЕЗБА“, Национална художествена академия. Завършва средното си образование в ПИ Трявна, а в последствие придобива бакалавърска и магистърска степен в специалност „Резба“ в Национална художествена академия. Член е на СБХ. Творческата и биография включва 1 самостоятелна изложба, 24 участия в общи международни и национални изложби, 8 симпозиома и пленери в страната и чужбина. Със заповед на Ректора № 0282-0 от 14.11.2022 г. на основание ЗРАСРБ и Правилника за неговото прилагане съм определен като външен член от състава на

научното жури за защита на дисертационния труд. В представените материали и документи, удостоверяващи процедурните правила не се установиха допуснати нарушения както и съмнение относно оригиналността на труда. Докторантът е изпълнил минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 на ЗРАСРБ и по чл. 24, ал. 1 на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ.

Дисертационният труд е с обем 229 страници, съдържащи следните раздели: увод, изложение (съставено от 4 глави), заключение и списък на използваните източници (библиография). Библиографското описание на използваната литература се простира в 19 страници включва 391 заглавия.

Приложението към дисертационния труд включва 292 броя илюстрации.

Авторефератът е оформен според изискванията и съответства на дисертационния труд. Представените публикации отразяват тематичната насоченост на дисертационното изследване и като количествена измеримост покриват процедурните законови изисквания.

Изследването на тема: „ПРИНОСЪТ НА ТРЯВНА ЗА РАЗВИТИЕТО НА ДЪРВОРЕЗБАТА ОТ НАЧАЛОТО ДО 90-ТЕ ГОДИНИ НА ХХ ВЕК.“ е оригинален авторски труд, темата е дисертабилна, актуална и безспорно значима. Докторантът притежава необходимите теоретични познания за извършване на детайлен анализ върху изследваната проблематика. Методическата система е ефективно подбрана, с което Мариана Ивелинова Манева постига в известна степен поставените си цели в теоретичната и експерименталната част на изследването. Направени са обобщаващи изводи в края на дисертационния труд, както и към всяка глава са изведени съответните такива.

Дисертационният труд отговаря на изискванията за ЗРАСРБ.

2. Научни приноси на дисертационния труд

Историята на град Трявна, безспорно е неделима част от историята на България и динамичните процеси от периода на българското Възраждане. Проследени са хронологично етапи и процеси на развитие на регионално изкуство в частност тревненската дърворезба, оказала огромно влияние за израстването на българската нация и за нейното самоопределяне като такава. Изследван е феномена Трявна, който няма аналог, в сравнение с другите възрожденски центрове, допринесъл за съхраняване и опазване на традициите и приемствеността на художествените традиции от периода на Възрожденска България. Този процес намира развитие, след Освобождението, а в последствие и в периода след 9 септември, до края на XX век, /периода, на изследване на докторанта/. Удачно са систематизирани и проследени факторите за съхраняване на традициите, както и институциите, които са дали своя изключителен принос за развитието и модерното третиране на тревненската дърворезба.

Съществен принос на тази дисертация е, че проследява ролята на училището за приложни изкуства в Трявна, като институция дала съществен принос за съхраняване и развитие на традициите на тревненската резба. В тази дисертация е извършено обстойно проучване на историята на „Специализирания музей за резбарско и зографско изкуство“ в град Трявна и ролята му за запазването му, като единствен център за развитие на резбарско изкуство в България, със своята богата тематична колекция. Проследен е процесът на възникване и развитие на дърводелските предприятия в Трявна и връзката им с дърворезбата на базата на местните традиции. Извършено е сериозно проучване относно влиянието на Тревненската дърворезба, за промените в пластичният изказ на съвременната резба през 60-те – 90-те г. на XX в., както и на резбарите участвали в този процес. Разгледани са най-значимите тревненски резбари

през периода на XX в., с огромен принос за съхраняване на традициите на тревненската резбарска школа като са посочени и анализирани голям брой техни произведения. Съществен принос са събраните сведения с приложени архивирани творби под формата на фотографии към приложението на дисертационния труд.

Не искам да омаловажа тези безспорни постижения, но е редно да отбележа следните пропуски, с които според мен този дисертационен труд би придобил по-глобален характер и би надскочил краеведският характер на изследването.

1. Докторантът е поставил параметри, ограничени в рамките на локално изследване на материята, като липсва съпоставка със сходни Възрожденски центрове и школи. Факт е, че такива съществуват на територията на България и би било удачно, дори задължително да се потърсят приликите при формирането им и съответните специфични характеристики и разлики, които ги определят като уникални.

2. Трявна е художествен център, в който дърворезбата е само част от еволюирането на един мощен художествен процес, работила в синхрон с изявените представители на тревненската иконописна школа /Витановият род, и фамилиите Даскаловци, Захариевци и Каракънчевци/. както и представителите на тревненската архитектурна школа /Уста Генчо, архонт Димитър Сергюв и др./. Нека не забравяме, че тези гилдии, работят в синтез, и откритията на всеки от тях допринася за, постижения в другите два. Това е видимо в многобройните паметници, запазени до днес и отразени в докторантския труд.

3. При изследването на ролята на училището за приложни изкуства в Трявна са игнорирани като фактор, цяло поколение преподаватели, като Дянко Колев, проф. Иван Кънчев, доц. Цветан Колев, Ангел Ангелов, Рафи Шехерян и др. , работили в последните 30 години на XX в., които имат

изключителен принос за развитието и модерното третиране на дърворезбата, на базата на традициите на Тревненската школа.

4. Музеят за зографско и резбарско изкуство, е институция, приютила и съхранила, безценни колекции на традиционно и съвременно изкуство. Дарението на Димитър и Никола Казакови, съдържа в себе си произведения, които са пряко свързани с дърворезбата и българският фолклор. Удачно би било да се потърси живата връзка между пластичните решения на двамата художници и колекцията от резбовани предмети от богатата етнографската сбирка.

Заклучение

Имайки предвид качествата и достойнствата на дисертационния труд и уникалността на темата и отчитайки добрата постановка на проблема и успешната реализация на поставената цел, проявената способност за провеждане на научно изследване, с отбелязаните по-горе забележки, **давам своята положителна оценка и предлагам да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор” в област на висше образование 8. Изкуства, професионално направление 8.2. Изобразително изкуство, научна специалност „Изкуствознание и изобразително изкуство“ – РЕЗБА.**

Изготвил становището:

/ проф. д-р Красимир Русев/

04.02 .2023 г.